

Beste leerkracht,

Wat ontzettend leuk dat je de ontworpen materialen bekijkt. De leskaarten zijn een volledige beschrijving van de les: ook de instructies uit de handleiding van de taalmethode zijn hier in verwerkt. In bepaalde leskaarten zijn mogelijk ICT-toepassingen beschreven. Je bent vrij om naar eigen inzicht andere ICT-toepassingen in te zetten tijdens de uitvoering van de les.

In dit document zijn de volgende leskaarten opgenomen:

- Staal – thema geheimen – les 6
- Staal – thema geheimen – les 11
- Taal actief 4 – thema beroepen – les 4
- Taal actief 4 – thema beroepen – les 8

Aanvullende materialen die zijn opgenomen in dit document:

- Werkboekpagina Staal groep 5 thema geheimen les 6
- Werkblad Staal groep 5 thema geheimen les 11
- Werkboekpagina Taal Actief groep 5 thema beroepen les 4 (online)

De integratie van het vakgebied digitale geletterdheid is in sommige lessen terug te zien in kleine toevoegingen, andere lessen zijn echt aangepast. Na de aanpassing volstonden in bepaalde lessen de opdrachten in het werkboek niet langer. Voor deze lessen is een werkbladpagina gemaakt, evenals eventuele aanvullende materialen.

In enkele gevallen worden de werkboekpagina's online door de kinderen gebruikt. Wanneer dit het geval is wordt dat in de titel van de pagina aangeduid middels de toevoeging '(online)'. Je kunt de werkboekpagina zoals in dit bestand opgenomen delen met de kinderen. Zij maken de opdrachten op de computer. Wanneer slechts enkele opdrachten op de computer gemaakt worden staat dit in de leskaart vermeld en dien je hier rekening mee te houden in de voorbereiding van de les. In dat geval kunnen de werkboekpagina's zoals in dit bestand worden uitgeprint voor de kinderen. Voor de antwoorden op de vragen op de werkboekpagina's kan in de meeste gevallen het antwoordenboek of de handleiding worden geraadpleegd. Wanneer dit niet het geval is, is een antwoordenblad opgenomen.

Voor het leerproces van de kinderen is feedback ontzettend belangrijk. Om het leerproces van kinderen te bevorderen vragen we je dan ook om tijdens de lessen informatieve feedback te geven. Informatieve feedback geeft duidelijke, feitelijke en specifieke informatie over de resultaten die kinderen in relatie tot het gestelde doel behalen. Het gaat bij dit type feedback om meer dan 'het antwoord is goed/fout', het heeft als doel om kinderen inzicht te geven in de wisselwerking tussen het gedrag dat zij vertonen en de mate waarin zij de doelen bereiken. Het is van belang dat kinderen nog de kans krijgen om de feedback te verwerken. Mogelijk is de beginfase van de zelfstandige werkperiode om die reden een goed moment voor het geven van deze feedback. Het moment van de feedback is echter naar eigen inzicht; aangepast op de doelgroepen en gewoontes en/of afspraken die in de klas gelden.

Hopelijk dragen deze leskaarten bij aan een stukje digitale geletterdheid bij de kinderen. Veel succes bij het geven van de lessen.

Lisa Mutsaers
Student Onderwijswetenschappen

Inhoud

Staal -- Leskaart groep 5 -- Thema geheimen -- Les 6	3
Staal -- Leskaart groep 5 -- Thema Geheimen -- Les 11	6
Taal Actief -- Groep 5 -- Thema beroepen -- Les 4.....	9
Taal Actief -- Groep 5 -- Thema beroepen -- Les 8.....	11
Werkboekpagina Staal – Groep 5 – Thema Geheimen – Les 6	14
Werkblad Staal – Groep 5 – Thema geheimen – Les 6.....	16
Werkboekpagina Taal Actief – Groep 5 – Thema Beroepen – Les 4 (online).....	17

Legenda

ICT	Domein ICT-basisvaardigheden
MW	Domein mediawijsheid
CT	Domein computational thinking
INF	Domein informatievaardigheden

Deze leskaarten zijn ontwikkeld in het kader van het App Noot Muis project. Het App Noot Muis project is een samenwerking tussen curriculum.nu, Kennisnet en een groep basisscholen. Vanuit dit project is integratie van digitale geletterdheid in het taalonderwijs geïnitieerd. In samenwerking met een onderwijskundig stagiaire heeft Malmberg verkend hoe deze integratie mogelijk vormgegeven kan worden in onderwijsaanbod op de basisschool. Dit heeft geresulteerd in deze experimentele leskaarten bij een aantal thema's binnen Staal en Taal Actief. Auteursrecht van de leskaarten ligt bij Uitgeverij Malmberg b.v.. Uitgeverij Malmberg geeft toestemming de leskaarten op Wikiwijs aan te bieden.

Staal -- Leskaart groep 5 -- Thema geheimen -- Les 6

Taaldoelen	Doelen digitale geletterdheid
De kinderen herkennen een uitnodiging aan vorm en opbouw.	ICT-11 De kinderen leren hoe zij tekstgedeeltes kunnen markeren en benadrukken door middel van bold en <i>italics</i> .
De kinderen leren met welke woorden ze een uitnodiging kunnen beginnen en afsluiten.	INF-16 De kinderen leren specifieke zoektermen gebruiken bij het achterhalen van informatie voor het maken van een uitnodiging voor hun kinderfeestje.
De kinderen ontdekken het verschil in taalgebruik tussen een formele en een informele uitnodiging.	

Voorwaardelijke kennis/vaardigheden

ICT-3 De kinderen leren dat zij een computer aanzetten door het indrukken van de powerknop en dat zij voorafgaand aan het afsluiten van de computer via het startmenu alle bestanden moeten opslaan en afsluiten.

ICT-5 De kinderen leren dat een toetsenbord letters, cijfers, tekens en sneltoetsen bevat.

ICT-7 De kinderen leren tekstverwerken in eenvoudige (online) tekstverwerkingsprogramma's zoals Word, Google Docs en PowerPoint en gemaakte bestanden onder een authentieke naam opslaan in een persoonlijke map.

ICT-8 De kinderen kunnen de adresbalk, navigatie en zoekfunctie gebruiken bij het zoeken van informatie op internet.

Benodigheden leerkracht

Digibordsoftware les 6

Zo zit het!-filmpje

Eventueel een sjaal of een deftige hoed

Lijst met bedrijven voor activiteiten kinderfeestje (zie voorbereiding)

Benodigheden leerling

Bronnenboek bladzijde 142 en 143

Werkboekpagina Staal – Groep 5 – Thema Geheimen – Les 6

Bronnen uit het bronnenboek online

Lesbeschrijving

Vorbereiding (door de leerkracht)

In de fase van zelfstandig werken maken de kinderen een uitnodiging voor een kinderfeestje. Hiervoor moeten zij informatie opzoeken over de data en tijden dat de gekozen activiteit aangeboden wordt door bepaalde bedrijven. De kinderen kunnen kiezen uit bowlen, naar een binnenspeeltuin gaan of discozwemmen als activiteit voor hun kinderfeestje. Zorg ervoor dat je een aantal (links naar websites van) bedrijven/plekken in de buurt selecteert waar deze activiteiten aangeboden worden. Kinderen die vastlopen in de beginfase van het zoekproces kunnen hiermee aan de slag.

Introductie (5 minuten)

1. Zet de hoed op, doe de sjaal om, trek een 'deftig' gezicht en lees zogenaamd van papier: *Geachte aanwezigen....* Zet de hoed af en zeg 'gewoon': *Beste vrienden...* Zet de hoed weer op en zeg: *Het is mij een eer u uit te nodigen voor een diner in mijn residentie.* Zonder hoed: *Ik zou het leuk vinden als jullie bij mij kwamen eten.* Begrijpen de kinderen het verschil? Praat er samen over. Welke uitnodiging hoort bij een burgemeester? Welke bij een klassenfeest?
2. Lees samen 'Wat ga je doen?' en 'Wat leer je ervan?'. *Daarnaast leren jullie in deze les informatie opzoeken over de plaats en tijd van activiteiten voor de uitnodiging voor een kinderfeestje en hoe je belangrijke informatie benadrukt.*

Instructie (10 minuten)

3. Bekijk samen het Zo zit het!-filmpje en lees 'Zo zit het!' Bespreek samen hoe 'Zo zit het!' in het filmpje terugkomt.
4. Laat op het digibord de vier vakken zien en laat kinderen woorden noemen waarmee uitnodigingen beginnen en eindigen. Schrijf ze in het juiste vak.
5. De kinderen maken 'Probeer het'. Ze mogen naar de vakken op het digibord kijken. Vraag bij het nabespreken welke andere woorden ze hadden kunnen kiezen.

Zelfstandig werken (20 minuten)

LET OP: opdracht 2, opdracht 3b en opdracht 3c worden op de computer uitgevoerd door de kinderen.

Opdracht 1: de kinderen bekijken de bronnen uit het bronnenboek en beantwoorden de vragen in het werkboek.

Opdracht 2: de kinderen benadrukken of markeren op de computer woorden waarmee je een uitnodiging begint, woorden waarmee je een uitnodiging afsluit, formeel taalgebruik en informeel taalgebruik in de bronnen uit het bronnenboek.

Opdracht 3: de kinderen maken een uitnodiging voor een kinderfeestje. De kinderen zoeken informatie op over de activiteit die zij willen doen. Geef tijdens het rondlopen tips over zoektermen (maak deze specifiek dus niet 'zwemmen' maar 'discozwemmen') en over de opbouw van de meeste websites (drie streepjes geven vaak het menu aan waar tijden vaak in vermeld staan, via het vergrootglas kan je informatie zoeken op een website). Verwijs kinderen die er niet uitkomen eventueel naar de (sites van) bedrijven die je in de voorbereiden van de les hebt geselecteerd.

Verlengde instructie (7 minuten)

Met de kinderen aan de instructietafel maakt u in elk geval opdracht 1.

1a. Lees samen de eerste zin van elke uitnodiging. Bij welke uitnodigingen zie je meteen voor wie hij bedoeld is? Boven welke uitnodiging staat niet echt een begroeting? Wat vinden de kinderen daarvan? Wat zouden ze zelf doen?

1b. Bedenk samen waar je kunt zien wie de uitnodiging geschreven heeft. Lees dan samen de laatste zinnen. Praat over de afsluiters: Hoe zouden de kinderen zelf een uitnodiging afsluiten? Welke teksten sluit je nog meer met een groet af? (brief, kaart, mail)

Reflectie (10 minuten)

1. Laat een paar kinderen vertellen welke woorden zij in hun uitnodiging hebben gebruikt als begin en als afsluiter. Welke woorden hebben andere kinderen ook? Zijn er nog andere mogelijkheden?
2. Welke zin hebben de kinderen gekozen als eerste zin van de uitnodiging? Waarom? Welke zou je gebruiken in een formele uitnodiging?
3. Laat enkele kinderen vertellen hoe zij de informatie over de activiteit gevonden hebben op internet. Was dat makkelijk? Welke woorden hebben ze gebruikt om het op te zoeken?
4. *Stel dat je een uitnodiging maakt voor een geheime club. Welke woorden passen daarbij? Zijn er nog speciale woorden die je leen bij een geheime club zou gebruiken? Welke en waarom?*

Staal -- Leskaart groep 5 -- Thema Geheimen -- Les 11

Taaldoelen	Doelen digitale geletterdheid
De kinderen leren een tekst te publiceren in geheimschrift.	MW-8 De kinderen leren dat mediaboodschappen ook negatieve gevoelens of gebeurtenissen als gevolg kunnen hebben en met wie zij deze kunnen bespreken.
De kinderen leren een tekst te coderen middels een zelfgekozen code.	MW-9 De kinderen kunnen 2 nadelen benoemen van een uitnodiging via (social) media in geheimschrift.
	CT-10 De kinderen kunnen een medeleerling door middel van een mondelinge instructie leiden naar de plek waar de uitnodiging in geheimschrift ligt/opgeslagen is.
	CT-11 De kinderen produceren een tekst in geheimschrift en zijn in staat de representaties van anderen te ontcijferen.

Voorwaardelijke kennis/vaardigheden

CT-7 De kinderen kunnen een taak stap voor stap uitvoeren aan de hand van instructies.

Benodigdheden leerkracht

Digibordsoftware les 11

Zo zit het!-filmpje

Benodigdheden leerling

Bronnenboek bladzijde 135

Werkboek bladzijde 126

Werkblad Staal – groep 5 – Thema geheimen – les 11

Lesbeschrijving

Introductie (5 minuten)

1. De kinderen gaan uit van de uitnodiging die zij in les 10 gemaakt hebben. Vertel wat de bedoeling is: de uitnodiging wordt (helemaal of deels) in geheimschrift geschreven.
2. Praat met de kinderen over schuilnamen. Wanneer gebruik je een schuilnaam? Een schuilnaam moet iets zeggen over de club of over het geheim. Als je een schuilnaam voor jezelf bedenkt, moet het ook iets zeggen over jezelf. Wat is een goede schuilnaam voor ... (een dief uit een dievenbende, een lid van een heel geheime speurdersclub, enzovoort)?

3. De kinderen lezen 'Wat ga je doen?'. *Aan het eind van de les kunnen jullie ook 2 nadelen benoemen van het maken van een uitnodiging in geheimschrift.*

Instructie (15 minuten)

4. Bekijk samen het Zo zit het!-filmpje en lees 'Zo zit het!' Bespreek samen hoe 'Zo zit het!' in het filmpje terugkomt.
5. Het maken van een uitnodiging in geheimschrift is natuurlijk spannend en mysterieus maar heeft ook nadelen. *Stel je voor dat een paar kinderen in de school een clubje opgericht hebben en jij hoort niet bij dat clubje, maar je ziet dat er teksten in geheimschrift worden uitgedeeld. Hoe zou je je daar bij voelen? (buitengesloten, onzeker omdat je weet niet wat er in de tekst staat). Met wie zou je dit kunnen bespreken? (ouders, leerkracht, kinderen van het clubje) En hoe kan het opgelost worden? (uitnodigingen moeten buiten de school uitgedeeld worden, de club moet voor iedereen zijn die er bij wil horen).*
6. Neem met de kinderen bron 5 uit les 2 (bladzijde 135) nog even kort door. Herhaal de verschillende soorten geheimschrift maar wijs kinderen erop dat zij ook een eigen geheimschrift mogen bedenken.
7. Wijs de kinderen er bij opdracht 4 op dat zij een instructie moeten schrijven voor het vinden van de uitnodiging zodat anderen niet zien dat de uitnodiging overhandigt wordt, zo blijft de club echt geheim. Geef de leerlingen een simpel voorbeeld van een dergelijke instructie door een van de kinderen te instrueren om naar een bepaalde plek in de klas te lopen.

Zelfstandig werken (30 minuten)

Kinderen die dat kunnen gaan zelfstandig verder. Bij opdracht 3 nemen ze hun eigen uitnodiging en coderen die. Zij kunnen hierbij gebruik maken van het werkblad. Ze veranderen de namen in schuilnamen. In opdracht 1b hebben ze een code gekozen. Die gebruiken ze nu. Ze schrijven hun nieuwe, gecodeerde uitnodiging op een net blaadje of werken deze uit op de computer. Deze uitnodiging wordt bij de presentatie gebruikt, hij moet er dus 'mooi' uitzien; netjes geschreven of op de computer getypt, eventueel versierd met een tekening of leuke toepasselijke rand om de tekst. De versiering moet passen bij de uitnodiging en degene voor wie de uitnodiging is bedoeld. Bij opdracht 4 volgen de kinderen de instructies voor het vinden van de uitnodiging op en bekijken de uitnodiging van hun maatje.

Verlengde instructie (10 minuten)

Kinderen die de opdrachten (nog) niet zelfstandig kunnen maken, helpt u aan de instructietafel. Maak in elk geval samen opdracht 1 en 2.

Opdracht 1

- a De kinderen gaan uit van de uitnodiging die zij schreven in les 10. Geef aan welk deel van de uitnodiging de kinderen mogen onderstrepen. Laat kinderen die niet zo goed zijn in het coderen van de tekst, niet meer dan één zin onderstrepen.
- b Neem bron 5 van les 2 (bladzijde 135) erbij. Loop met de kinderen alle codes langs. Laat ze kiezen en bespreek met elk kind de code die het koos, bijvoorbeeld door samen een zin in die code te zetten.

Opdracht 2

Laat de kinderen voor zichzelf (dus de afzender van de uitnodiging) een schuilnaam bedenken die goed bij hen past. Help ze daarbij en breng ze zo nodig op ideeën. Ook voor de aanhef bedenken ze een schuilnaam. Bijvoorbeeld: Aan alle geheime speurders (voor een speurtochtenclub), of: Beste letterontcijferaar voor een geheime boekenclub.

De kinderen gaan zelfstandig verder met opdracht 3. Loop rond en kijk of het ze lukt om de gekozen code te gebruiken. Help waar nodig, door het geven van een enkele aanwijzing. Kinderen die de opdrachten mogelijk niet afkrijgen maken in elk geval opdracht 1, 2 en 3.

Reflectie (10 minuten)

1. Heeft u tijdens het rondlopen bijzondere codes gezien, vertel daar dan kort iets over, zonder de code te 'verraden'.
2. Formuleer met de kinderen minimaal 2 nadelen van het publiceren van een uitnodiging in geheimschrift. (Kinderen die geen uitnodiging krijgen kunnen zich buitengesloten voelen, sommige kinderen die een uitnodiging krijgen kunnen het geheimschrift of de schuilnamen niet ontcijferen, het kost extra tijd om een uitnodiging in geheimschrift te maken én te lezen).
3. Leg uit dat de kinderen in de volgende les elkaars uitnodigingen mogen proberen te ontcijferen.

Taal Actief -- Groep 5 -- Thema beroepen -- Les 4

Taaldoelen	Doelen digitale geletterdheid
De kinderen leren verschillende woordsoorten in een zin te onderscheiden: lidwoord, zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, werkwoord en voorzetsel.	ICT-11 De kinderen leren hoe zij tekstgedeeltes kunnen markeren in verschillende kleuren en benadrukken door middel van bold en <i>italics</i> .

Voorwaardelijke kennis/vaardigheden
ICT-3 De kinderen leren dat zij een computer aanzetten door het indrukken van de powerknop en dat zij voorafgaand aan het afsluiten van de computer via het startmenu alle bestanden moeten opslaan en afsluiten.
ICT-5 De kinderen leren dat een toetsenbord letters, cijfers, tekens en sneltoetsen bevat.

Benodigheden leerkracht
Digibord
Voorbeeldzinnen in tekstverwerkingsprogramma

Benodigheden leerling
Laptop
Werkboekpagina Taal Actief – Groep 5 – Thema beroepen – Les 4 (online)

Lesbeschrijving
<p>Stap 1: Introductie (5 minuten) Maak met de kinderen samen een zin. Schrijf op het bord agent. <i>Wat voor soort woord is dat? (zelfstandig naamwoord) Welk lidwoord heeft dit woord? (de, een). Vraag naar het bijvoeglijk naamwoord: hoe ziet die agent eruit? (sterk, dik, groot enzovoort). Schrijf op: De sterke agent. We hebben nu al drie woordsoorten. We gaan oefenen in het herkennen van verschillende woordsoorten in een zin.</i></p> <p>Stap 2: Instructie (10 minuten)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Herhaal de omschrijvingen van de verschillende woordsoorten. <i>Een lidwoord is de, het of een en past voor een zelfstandig naamwoord. Een zelfstandig naamwoord is een mens, dier of ding. Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een zelfstandig naamwoord. Het werkwoord zegt wat er gebeurt of wordt gedaan. Een voorzetsel is vaak het begin van een waar- of wanneer-deel.</i> 2. Neem 'Dit moet je weten' met de kinderen door. Bespreek de afkortingen en het voorbeeld. Wijs de kinderen erop dat woordsoorten vaak vaste plaatsen hebben: een bijvoeglijk naamwoord staat bijna altijd voor een zelfstandig naamwoord, samen met een lidwoord vormen ze een naamwoordgroep (bijvoorbeeld: het mooiste beroep). <i>Vandaag gaan jullie leren om de verschillende woordsoorten op de computer te benadrukken door ze dikgedrukt of schuingedrukt te maken of door tekstgedeeltes te markeren.</i>

3. Presenteer de volgende zin in een tekstverwerkingsprogramma op het bord: **Na het werk ligt ze met haar zere voeten op de bank.** Vraag de kinderen om de verschillende woordsoorten te benoemen. Demonstreer hoe je de verschillende woordsoorten markeert of benadrukt in een tekstverwerkingsprogramma. *Je gaat in Word (of ander tekstverwerkingsprogramma) naar 'Start'. Daar zie je bovenin de werkbalk van het programma een vakje 'Lettertype'. De **B** geeft aan dat je iets **bold** kan maken, met de *I* kun je Italics toepassen en met het stiftje kun je een deel markeren. Door op het pijltje bij het stiftje te klikken kun je de kleur veranderen.* Laat de kinderen daarnaast zien hoe je daar een legenda van maakt. Merk op dat er ook twee woorden zijn die niet bij die vijf woordsoorten horen (ze, haar).

Stap 3: Oefenen (5 minuten)

1. De kinderen maken item 2 en 3 van 'Eerst proberen'. Bij het eerste item kunnen ze zien wat de bedoeling is.
2. Kijk de items samen na. Merk op dat zelfstandige naamwoorden niet altijd een lidwoord hoeven te hebben.

Stap 4: Werkafspraken

Kinderen die alles goed hebben mogen beginnen bij Kinderen die niet alles goed hebben, beginnen bij Overleg met kinderen die twijfelen, of voor wie u een andere keuze hebt gemaakt.

Stap 5: Zelfstandig werken (20 minuten)

De kinderen werken zelfstandig aan de opdrachten op de computer.

Verlengde instructie (7 minuten)

1. Laat de volgende zin zien in een tekstverwerkingsprogramma: **In de kleine pauze speel ik op het grote schoolplein.** Vraag dan een voor een naar de woordsoorten. Herhaal daarbij de omschrijvingen. Wijs nadrukkelijk op de twee naamwoordgroepen: de kleine pauze, het grote schoolplein.
2. Oefen nog een keer met de zin: **Na school ga ik met de fiets naar huis.** Laat ze ontdekken dat er geen bijvoeglijk naamwoord in de zin staat. *Kan iemand de zin langer maken door bijvoeglijke naamwoorden toe te voegen?* (Na school ga ik met de nieuwe fiets naar het oude huis).
3. Maak de eerste twee items van opdracht 1 samen. Daarna gaan de kinderen zelfstandig aan de slag.

Stap 6: Reflectie (5 minuten)

1. Bespreek de uitstapkaart. Oefen eventueel nog een keer met een woordsoort die veel kinderen lastig vinden op te vinden.
2. Vraag de kinderen welke woordsoort ze het vaakst gebruiken. En welke het minst. Hebben ze ideeën waarom dat zo is?
3. *In les 5 gaan we nog een keer oefenen met het herkennen van de woordsoorten.*

Taal Actief -- Groep 5 -- Thema beroepen -- Les 8

Taaldoelen	Doelen digitale geletterdheid
De kinderen kunnen een persoonlijk verhaal schrijven waarbij ze een eerste versie maken, deze reviseren en vervolgens een eindversie schrijven (verspreid over twee schrijflessen).	INF-3 De kinderen bedenken minimaal 2 vragen om informatie te achterhalen over de werkzaamheden van een bepaalde functie en de vereisten voor het krijgen van hun gekozen functie.
	INF-8 De kinderen leren (de informatie uit) bronnen te beoordelen door te kijken naar de auteur van de bron en de publicatiedatum.
	INF-9 De kinderen kunnen de gevonden informatie verwerken in een persoonlijk verhaal.
	INF-12 De kinderen kunnen het verschil tussen een gesloten en een open vraag benoemen en dit hanteren in het zoeken naar informatie. - Op zoek naar een eenduidig, kort antwoord: gesloten vraag - Op zoek naar brede informatie: open vraag

Voorwaardelijke kennis/vaardigheden
ICT-3 De kinderen leren dat zij een computer aanzetten door het indrukken van de powerknop en dat zij voorafgaand aan het afsluiten van de computer via het startmenu alle bestanden moeten opslaan en afsluiten.
ICT-5 De kinderen leren dat een toetsenbord letters, cijfers, tekens en sneltoetsen bevat.
ICT-8 De kinderen kunnen de adresbalk, navigatie en zoekfunctie gebruiken bij het zoeken van informatie op internet.
INF-4 De kinderen kunnen benoemen dat je informatie kan opzoeken in boeken, op internet en via persoonlijke communicatie.
INF-5 De kinderen kunnen een antwoord op een gestelde vraag formuleren op basis van de gevonden informatie uit bronnen.

Benodigheden leerling
Werkboek bladzijde 64 en 65
Laptop
Schrijfpapier

Lesbeschrijving

Voorbereiding

Zorg dat je les 9 voorafgaand aan les 8 hebt gedaan.

Stap 1: Introductie (5 minuten)

1. Neem de instapkaart met de kinderen door. *Jullie leren in deze les ook 2 open vragen opstellen met betrekking tot jullie toekomstdroom. Bij het zoeken van antwoorden op internet leren jullie de bron te beoordelen op basis van de auteur en de datum waarop het geplaatst is*
2. Opdracht 1: laat de kinderen in tweetallen de tekst 'Mijn toekomstdroom' lezen. *Wat vinden jullie van de toekomstdroom van Samantha? Zien jullie duidelijk een inleiding, een kern en een slot? (Er is een regel overgeslagen na de kern. De kern bestaat uit twee alinea's met een witregel ertussen. Na die twee alinea's is er ook weer een regel overgeslagen voor het slot.)*

Stap 2: Instructie (10 minuten)

3. Vertel dat de kinderen vandaag een persoonlijk verhaal gaan schrijven over hun eigen toekomst. Bekijk samen de ideeën op de rechterbladzijde. *Als je iets met dieren (of mensen, computers) wilt doen, welk beroep zou daar dan bij passen? Als je veel geld wilt verdienen, welk beroep moet je dan kiezen?* Laat de kinderen even nadenken over hun eigen toekomstdroom. *Je mag iets kiezen wat misschien niet zo gemakkelijk te bereiken is, maar wat je wel heel graag zou willen.* Het hoeft niet per se om een beroep te gaan, ook toekomstdromen over iets anders zijn toegestaan. De kinderen vullen dit in bij 2a.
4. Neem de schrijfhulp stap voor stap door. Bespreek met de kinderen je eigen toekomstdroom; bijvoorbeeld *'Ik zou wel heel graag piloot willen worden'*. Vertel de kinderen dat je op internet gaat zoeken naar informatie om vragen te kunnen beantwoorden die nodig zijn om de kern te schrijven. *Als ik de vraag moet beantwoorden wat er leuk is aan het werk, moet ik eerst weten wat een piloot allemaal doet. De vraag die daarbij hoort is een open vraag namelijk 'wat zijn de werkzaamheden van een piloot?'* Je gebruikt een open vraag als je een uitgebreid antwoord wil formuleren, een gesloten vraag kan vaak worden beantwoord met een aantal korte woorden zoals ja, nee, een aantal of een naam. *Demonstreer de kinderen welke zoektermen je gebruikt bij het zoeken op internet.* Besteed vervolgens in het kader van betrouwbaarheid aandacht aan de volgende onderdelen van een gevonden bron: auteur en publicatiedatum.
5. Laat de kinderen zien hoe jij, op basis van de gevonden informatie bij punt 2, de schrijfhulp invult. Demonstreer hier voornamelijk je denkproces. De kinderen vullen vervolgens zelf de schrijfhulp in bij opdracht 2b. Benadruk dat ze dit kort moeten doen, het mag in steekwoorden.

Verlengde instructie

De kinderen die moeite hebben met het invullen van de schrijfhulp helpt u aan de instructietafel. Besteed hierbij nogmaals aandacht aan het verschil tussen open en gesloten vragen en demonstreer het formuleren van trefwoorden.

Stap 3: Schrijven (20 minuten)

De kinderen schrijven hun eerste versie. Ze slaan steeds een regel over, zodat er later ruimte is voor verbeteringen en aanvullingen. Stimuleer de kinderen om goed naar de schrijfhulp te kijken. U kunt rondlopen en adviezen geven, of met enkele kinderen aan de instructietafel werken. De kinderen zoeken informatie op over hun toekomstdroom om de kern van het verhaal te schrijven. Stimuleer de kinderen om na te denken over het verschil (in antwoorden) tussen open en gesloten vragen. Wijs hen daarnaast op de bronnen waar ze de informatie vandaan halen.

Stap 4: Nakijken

1. De kinderen werken samen met hun buur, of met iemand anders die ook klaar is met de eerste versie. Ze kijken hun werk gezamenlijk na aan de hand van de nakijkhulp; eerst de tekst van de een, dan die van de ander. Ieder vult zijn eigen nakijkhulp in. Vervolgens mogen de kinderen elkaar één top en één tip geven.

Extra: de kinderen zullen het in het begin moeilijk vinden om een top en tip te geven. In de nakijkhulp staan punten waarop ze kunnen letten. Ze mogen ook een andere top of tip bedenken.

2. Na het overleg in tweetallen mogen de kinderen die klaar zijn in hun eerste versie verbeteren en aanvullen. Ze hebben steeds een regel overgeslagen, dus hier is ruimte voor. In de volgende schrijfles gaan ze hiermee door, nadat u klassikaal een paar 'eerste versies' hebt besproken en hierop feedback hebt gegeven.

Stap 5: Reflectie

1. Bespreek de uitstapkaart. *Hoe ver ben je gekomen vandaag? Hoe gaat het verbeteren van de eerste versie?*

2. Evalueer met de kinderen het zoeken naar informatie over hun toekomstdroom. *Wat is het verschil tussen open en gesloten vragen? En hoe zie je dat terug in de antwoorden die je op internet vindt? Als je iets wilt weten over wat een tv-monteur voor taken heeft, is een site uit 1985 dan geschikt? Waarom wel/niet?*

3. Vertel de kinderen dat ze de volgende schrijfles verder gaan met schrijven en verbeteren van hun eerste verhaal. Ze bewaren hun eerste versie in hun portfolio.

Extra: U kunt de kinderen in de komende week ook tussendoor aan hun tekst laten werken. Het gaat dan om het schrijven en verbeteren van de eerste versie. Het is niet de bedoeling dat ze al beginnen met het schrijven van een eindversie.

Werkboekpagina Staal – Groep 5 – Thema Geheimen – Les 6

Wat ga je doen?

Je leest uitnodigingen en maakt er een voor een kinderfeestje.

Je maakt opdracht 2 en opdracht 3c op de computer.

Wat leer je ervan?

Je leert hoe je een uitnodiging begint en afsluit. Je leert dat je daar verschillende woorden voor kunt gebruiken. Ook leer je belangrijke informatie voor in een uitnodiging op te zoeken.

Zo zit het!

ZO ZIT HET!

Met welke woorden kun je een uitnodiging beginnen?

- Met beleefde woorden als *Beste* en *Geachte*.
- Met woorden als: *Hoi* en *Hallo*.

Met welke woorden kun je een uitnodiging afsluiten?

- Met beleefde woorden als *Met vriendelijke groet* en *Hoogachtend*.
- Met woorden als *Doei* en *Groetjes*.

PROBEER HET

Zet de woorden in de goede rij.
Kies uit: *doei* – *geachte* – *groetjes* – *hallo*.

om mee te beginnen	om mee af te sluiten
<i>geachte</i>	<i>doei</i>
<i>hallo</i>	<i>groetjes</i>

Opdracht 1.

Bekijk de bronnen uit het bronnenboek.

- a. Aan wie is de uitnodiging geschreven? Trek een lijn.

bron 1	vriend of vriendin van Leon
bron 2	leden van de club Fixit
bron 3	ouders/verzorgers van Ayse

- b. Wie heeft de uitnodiging geschreven?

Bron 1:

Bron 2:

Bron 3:

Opdracht 2.

Markeer of benadruk formeel, informeel taalgebruik, beginwoorden en eindwoorden in de bronnen op de computer. Doe het zo:

- Formeel taalgebruik *schuingedrukt*
- Informeel taalgebruik **dikgedrukt**
- Beginwoorden markeren met **groen**
- Eindwoorden markeren met **blauw**

Opdracht 3.

Je gaat een uitnodiging maken voor je kinderfeestje.

- a. Kies uit. Met mijn kinderfeestje ga ik:
- Discozwellen
 - Bowlen
 - Naar een binnenspeeltuin.
- b. Zoek op internet naar een plek bij jou in de buurt waar je deze activiteit kan uitvoeren.
- c. Ga naar de site van die plek en vul de volgende zinnen aan:
De activiteit wordt georganiseerd op (dagen)
De activiteit wordt georganiseerd van Tot (tijden)

(zoz)

Maak de uitnodiging op de computer af door de woorden tussen de haakjes te vervangen met de goede informatie. Gebruik hierbij de antwoorden die je bij opdracht 3a t/m c hebt ingevuld.

- d. Stel je voor dat de burgemeester een uitnodiging schrijft voor een vergadering met de directeuren van scholen. Welke woorden kan hij gebruiken om mee te beginnen? En welke om mee af te sluiten?

Woorden om mee te beginnen	Woorden om mee af te sluiten

Uitnodiging

(Beginwoord) Joris,

Kies uit: Ik wil u uitnodigen voor mijn feest/Kom je naar mijn feestje?/Ik nodig je uit voor mijn feest.

Het feestje is op (datum) van (begintijd) tot (eindtijd).

Je wordt met een volle buik weer thuisgebracht!

(afsluiting) (je naam)

(afbeelding van de activiteit)

Werkblad Staal – Groep 5 – Thema geheimen – Les 6

Op dit werkblad ontwerp je je eigen geheimschrift. In het vakje onder elke letter laat je zien hoe die letter eruit ziet in jouw geheimschrift.

A	B	C	D	E	F
G	H	I	J	K	L
M	N	O	P	Q	R
S	T	U	V	W	X
Y	Z				

Werkboekpagina Taal Actief – Groep 5 – Thema Beroepen – Les 4 (online)

taal verkennen

Dit ga je leren
Je leert woordsoorten herkennen in een zin.

Dit moet je weten
De afkortingen van de woordsoorten zijn:
lidwoord = lw
werkwoord = ww
voorzetsel = vz
zelfstandig naamwoord = zn
bijvoeglijk naamwoord = bn

De beer woont in het grote bos.
lw: de, het
ww: woont
vz: in
zn: beer, bos
bn: grote

Eerst proberen

Kijk naar de legenda. Markeer of benadruk de verschillende woordsoorten op de manier zoals in de legenda.

Doe het zo: De **jonge dokter werkt** de **hele dag**.

2. De beren smeren broodjes met honing.
3. Dit gedicht gaat over zere voeten.

Legenda

ww = **werkwoord**

bn = **bijvoeglijk**

naamwoord

zn = **zelfstandig naamwoord**

vz = **voorzetsel**

Heb je een fout? Begin ★ bij

Heb je alles goed? Begin ★★ bij

Opdracht 1.

Benoem de **gekleurde** woordsoorten in de zin.

Kies uit: werkwoord, zelfstandig naamwoord, lidwoord of bijvoeglijk naamwoord.

1. De **warme** bakker bakt zoete **broodjes**.
Doe het zo: warme (bn), broodjes (zn)
2. **De** timmerman slaat met een **zware** hamer.
3. De **oude** houthakker **gooit** zijn bijl op de grond.
4. Ook met erge **kiespijn** kan **de** boer nog lachen.
5. De **matroos** valt in het **koude** water van de zee.
6. Wat **vind** jij het **leukste** beroep?

Opdracht 2.

Kijk naar de legenda.
Markeer of benadruk de verschillende woordsoorten op de manier zoals in de legenda.

Legenda

ww = **werkwoord**

bn = **bijvoeglijk naamwoord**

zn = **zelfstandig naamwoord**

vz = **voorzetsel**

Doe het zo: Mijn **vader timmert** **voor** zijn **loon** **grote** **kasten**.

2. De buurman poetst vieze scholen.
3. Zijn zoon vangt vette vissen in de zee.
4. Mijn lange neef speelt met een voetbalelftal mee.
5. Tante Ans werkt in de bouw.
6. En ik word later heldin of supervrouw!

	<p>Opdracht 3 Maak bij elk beroep een zin. Benoem in iedere zin drie verschillende woordsoorten.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De kok maakt... Doe het zo: De kok maakt heerlijke soepen in de keuken. 2. De chauffeur rijdt ... 3. De dierenarts ... 4. De verpleegkundige ... 5. Juf Jacobien ... 6. Mijn vader/moeder ... <p>Opdracht 4.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Schrijf vier regels over wat jij later wilt worden. b. Benoem in iedere zin twee verschillende woordsoorten. Verzin zelf de legenda.
	<p>Legenda lw = lidwoord ww = werkwoord bn = bijvoeglijk naamwoord zn = zelfstandig naamwoord vz = voorzetsel</p>
	<p>Legenda lw = lidwoord ww = werkwoord bn = bijvoeglijk naamwoord zn = zelfstandig naamwoord vz = voorzetsel</p>